

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 510/2017-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. októbra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného [REDAKČIA], [REDAKČIA], a [REDAKČIA], [REDAKČIA], vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Notárskeho úradu JUDr. Ingrid Dubasovej v dedičskom konaní Dnot 175/2014 a postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 834/2014, ako aj v konaní vedenom pod sp. zn. Spr 2/2017 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. septembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú v záhlaví a petite sťažnosti porušenie „*práva na spravodlivé súdne rozhodnutie a prerokovanie vecí nestranným súdom, konanie bez prieťahov v konaní zaručené v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky...*“ (ďalej len „ústava“), čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), ako aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a tiež práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom Notárskeho úradu JUDr. Ingrid Dubasovej (ďalej len „notárka“ alebo „súdna komisárka“) v konaní vedenom pod sp. zn. Dnot 175/2014 a postupom Okresného súdu Trnava (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 26 D 834/2014, ako aj v konaní vedenom pod sp. zn. Spr 2/2017.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia v uvedenom dedičskom konaní vystupujú ako dedičia po poručníkovi, ktorý zomrel v októbri 2014, pričom toto konanie nie je právoplatne skončené. Opisujúc podrobne priebeh prvého dedičského pojednávania na notárskom úrade 28. novembra 2016 a skutkový a právny stav veci (v jeho priebehu podali predsedovi okresného súdu 9. januára 2017 a 30. mája 2017 žiadosti o vylúčenie súdnej komisárky a 10. decembra 2016 podnet na Notársku komoru Slovenskej republiky na preskúmanie zákonnosti jej postupu, pozn.) broja sťažovatelia proti údajne nesprávnemu procesnému postupu notárskeho úradu – súdnej komisárky, s ktorej činnosťou nesúhlasia, považujú ju v konaní za zaujatú, pretože im okrem iného neumožnila nahliadnuť do spisu, nevydala im zápisnicu z pojednávania, neumožnila sa im vyjadriť k listinným dôkazom a k predmetu dedičstva a napokon sa nevhodne správala aj k ich matke. Súčasne poukazujú

na to, že ešte stále nie je rozhodnuté ani o ich žiadosti o ustanovenie zástupcu ich matke z 12. júna 2017, čím sa konanie zbytočne predlžuje. Napokon tvrdia, že ich námietky na vylúčenie súdnej komisárky sú dôvodné, dokonca sa domnievajú, že prekročila a zneužila svoje právomoci verejného činiteľa. Súdna komisárka sa správa k dedičom veľmi nevhodne, osočuje ich a tým, že predseda okresného súdu sa odmietol zaoberať ich námietkami [poukazujúc na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Nc 17/2010 z 30. júna 2010 a ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 492/2013 zo 7. augusta 2013 – týkajúce sa zákonných dôvodov na vylúčenie sudcov všeobecných súdov, pozn.] sa domnievajú, že ich námietky na vylúčenie súdnej komisárky sú oprávnené. Uvedeným postupom a nekonaním notárky a okresného súdu mali byť podľa sťažovateľov porušené ich základné práva uvedené v čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj odňatá ich možnosť konať pred súdom a porušené ich právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru (pozri s. 5 sťažnosti, pozn.).

3. Sťažovatelia v petite sťažnosti preto navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov na prietahy v konaní, právo vlastníť majetok na základe dedenia, na spravodlivé súdne rozhodnutie a prerokovanie veci nestranným súdom zaručené v čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2, ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 2 ods. 2 Ústavy..., čl. 6 ods. 1, čl. 13 Dohovoru..., a čl. 1 dodatkového protokolu k Dohovoru... postupom súdneho komisára - Notárskym úradom JUDr. Ingrid Dubasovej... v dedičskom konaní, ktoré je vedené pod sp. zn.: Dnot 175/2014 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľov na prietahy v konaní, právo vlastníť majetok na základe dedenia, na spravodlivé súdne rozhodnutie a prerokovanie veci nestranným súdom zaručené v čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 čl. 48 ods. 2 a čl. 2 ods. 2 Ústavy ..., čl. 6 ods. 1, Dohovoru ..., a čl. 1 Dodatkového protokolu... postupom Okresného súdu Trnava 26D/834/2014 a v konaní vedenom pod sp. zn.: Spr. 2017 porušené bolo, preto prikazuje Okresnému súdu Trnava aby konal bez prietahov.

3. Základné právo sťažovateľov na účinný opravný prostriedok v konaní, právo vlastníť majetok na základe dedenia, na spravodlivé súdne rozhodnutie a prerokovanie veci

neustranným súdom zaručené v čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 čl. 48 ods. 2 a čl. 2 ods. 2 Ústavy..., čl. 6 ods. 1, čl. 13 Dohovoru..., a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru... postupom Okresného súdu Trnava 26D/834/2014 a v konaní vedenom pod sp. zn.: Spr. 2/2017 porušené bolo, preto prikazuje Okresnému súdu Trnava aby o námietkach rozhodol uznesením a bez zbytočných prietahov.

4. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], priznáva finančné zadostučinenie vo výške 3.000,- EUR, každému z nich, ktoré je povinný vyplatiť Okresný súd Trnava do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Okresný súd Trnava povinný vyplatiť na účet [REDAKOVANÉ]... a to do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer vrátane miery, ktorou sťažovateľ priamo alebo nepriamo k pochybeniam či nedostatkom vytýkaným z jeho strany dotknutému orgánu verejnej moci svojím konaním prispel, a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta (IV. ÚS 62/08).

7. Sťažovatelia v sťažnostnom návrhu (v tzv. petite) a odôvodnení sťažnosti (bod 3) uvádzajú, že v okolnostiach danej veci dochádza k porušovaniu ich označených práv postupom notárky (súdnej komisárky) a postupom okresného súdu.

Namietaný postup notárky (súdnej komisárky)

8. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania.

9. Ústavný súd zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde).

10. Ústavný súd konštatuje, že sťažnosť sťažovateľov zo 4. septembra 2017 podaná ústavnému súdu prostredníctvom právneho zástupcu znalého práva, ktorý samotnú sťažnosť aj koncipoval, nie je riadne a kvalifikovane odôvodnená (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde) a neobsahuje ani právne perfektný a zrozumiteľný petit, ktorý navyše nie je v celosti zosúladený ani s odôvodnením sťažnosti. Jadro návrhu tvoria výhrady sťažovateľov opísané v bode 2.

11. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažnosť sťažovateľov, ktorou namietajú v petite svojej sťažnosti porušenie svojho „základného práva na prietahy“, nespĺňa náležitosti ustanovené v § 20 ods. 1 a 4 a § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pretože takéto základné právo pomenované kvalifikovaným právnym zástupcom neexistuje. Obdobne to možno povedať aj o ostatných právach špecifikovaných v záhlaví sťažnosti, resp. v petite, ktoré jednak nie sú zosúladené s odôvodnením sťažnosti (napr. základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy) a odôvodnenie v tejto časti je podobne právne neperfektné a neurčité.

12. Ďalším príkladom nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí je nedostatok riadneho odôvodnenia sťažnosti vo vzťahu k ostatným základným právam podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy, ktorých porušenie sťažovateľa namietajú. V petite a odôvodnení sťažnosti nie sú tieto práva riadne pomenované, obdobne tak nie sú uvedené žiadne konkrétne dôvody k údajnému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 13 dohovoru. Takisto absentuje riadne odôvodnenie v sťažnosti k namietanému porušeniu čl. 2 ods. 2 ústavy, ktoré navyše nie je

základným právom, ako to uvádzajú sťažovatelia. Obsahom tohto článku ústavy zásadne nie sú základné práva a slobody, ale formulácia princípov právneho štátu.

13. Z uvedeného dôvodu sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol ústavný súd pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Ak by tieto skutočnosti ústavný súd aj prehliadol, čo v okolnostiach posudzovanej veci však nie je možné, musel by sťažnosť sťažovateľov proti súdnej komisárke odmietnuť aj z dôvodu nedostatku svojej právomoci, pretože mu v tom bráni princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy – proti postupu súdnej komisárky sa sťažovatelia mohli/môžu brániť na príslušnom všeobecnom súde, k čomu aj došlo, keď ich žiadosťou o vylúčenie súdnej komisárky sa zaoberal okrem „prezidenta notárskej komory“ aj predseda okresného súdu, ktorý primerane a zrozumiteľne odpovedal na ich námietky na s. 3 a 4 v prípise sp. zn. Spr 2/17 z 26. júna 2017 k ich žiadosti z 30. mája 2017, pričom zobral do úvahy aj vyjadrenie notárky (s. 2), ktorá v reakcii na námietky sťažovateľov reagovala jasne a zrozumiteľne a v závere svojho vyjadrenia opakovane uviedla, že *„vo veci sa necíti byť zaujatá, nemá voči dedičom nepriateľský postoj – naopak konala ústretovo aj napriek ich reakciám vo forme sťažnosti; notárka má záujem na čo najskoršom vyriešení veci a ukončení dedičského konania...“*.

15. Nevylúčenie súdnej komisárky nemožno považovať za porušenie základného práva na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), ak všeobecný súd nevyhovie návrhu účastníkov konania a svoje rozhodnutie rozumne odôvodní. Toto sa v okolnostiach danej veci aj stalo, keďže námietky sťažovateľov identifikoval okresný súd ako podané po lehote (§ 53 ods. 1 druhá veta Civilného sporového poriadku, pozn.), o čom sa ústavný súd presvedčil aj z prílohy č. 11 k sťažnosti, ktorá mu bola predložená. Z uvedeného dôvodu nebolo nevyhnutné o týchto návrhoch rozhodovať formou rozhodnutia (uznesenia), ktorú (formu) procesný predpis v takýchto prípadoch ani nepredpokladá.

16. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov – teraz notárky ako súdnej komisárky (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vo vzťahu k postupu súdnej komisárky bolo teda možné sťažnosť sťažovateľov odmietnuť okrem spomínaného dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí i ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože podkladové dedičské konanie nie je ešte právoplatne skončené.

17. Ústavný súd dodáva, že ak sťažovatelia namietali nečinnosť v ich veci (ktoré základné právo sťažovatelia kvalifikovane zastúpení tiež nesprávne označili), sťažnosť v tejto časti – okrem toho, že nespĺňa zákonom predpísané náležitosti – mohol v tejto časti odmietnuť sťažnosť aj ako zjavne neopodstatnenú vzhľadom na skutočnosť, že celková doba konania pred namietaným všeobecným súdom i notárkou nesignalizovali reálnu možnosť zbytočných priťahov, a tým ani porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy“ (II. ÚS 109/03), resp. „argumenty v sťažnosti nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie“ (II. ÚS 93/03).

18. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v sťažnosti riadne nešpecifikovali obdobia nečinnosti, resp. neuviedli konkrétne príklady neefektívnej práce notárky, pričom nemožno prehliadnuť, že k celkovej dĺžke konania prispela aj procesná aktivita samotných sťažovateľov (napr. návrhmi na vylúčenie notárky a preskúmanie jej postupu na notárskej komore), a to aj napriek tomu, že notárka mohla v danej veci konať efektívnejšie.

Namietaný postup okresného súdu

19. Čo sa týka námietky sťažovateľov, že okresný súd mal podľa § 53 ods. 1 Civilného sporového poriadku rozhodnúť formou uznesenia, čo považujú za jeho pochybenie, je ústavný súd toho názoru, že súd prvej inštancie nemal povinnosť rozhodovať uznesením aj vzhľadom na charakter námietok podaných po zákonnej lehote, na ktoré sa neprihliada (pozri tiež bod 15). Okrem toho svoj nesúhlas s takýmto postupom môžu uplatniť sťažovatelia v rámci opravného prostriedku proti rozhodnutiu vo veci samej.

20. Odpoveď predsedu okresného súdu sp. zn. Spr 2/2017 z 26. júna 2017 na žiadosť sťažovateľov na vylúčenie súdnej komisárky z 30. mája 2017 nie je ani arbitrárna a ani celkom zjavne neodôvodnená, a keďže ani v tomto prípade sťažovatelia námietku porušenia svojich práv osobitne v sťažnosti neodôvodnili a nimi namietaný administratívno-právny postup všeobecného súdu nemožno považovať *ratione materiae* za súčasť práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie, pretože tu nejde o konanie, v ktorom by sa bezprostredne rozhodovalo o právach, resp. povinnostiach sťažovateľov (pozri napr. IV. ÚS 210/2011, IV. ÚS 326/2011, IV. ÚS 242/2013), ústavný súd mohol odmietnuť v tejto časti sťažnosť pre zjavnú neopodstatnenosť i pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. Čo sa týka ostatných práv uvedených v sťažnosti a jej petite, ktorých porušenie sťažovatelia namietajú, vzhľadom na absenciu odôvodnenia ich porušenia ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí. Keďže ústavný súd už v minulosti (napr. naposledy uznesením sp. zn. II. ÚS 270/2017 z 26. apríla 2017 a tiež predtým uznesením sp. zn. III. ÚS 324/2012 z 10. júla 2012) upozornil právneho zástupcu sťažovateľov na potrebu odôvodnenia sťažnosti a jeho zosúladenia s petitom, ako aj na to, že odôvodnenie sťažnosti tvorí esenciálnu náležitosť každej sťažnosti a bez nej nie je možné posúdiť, v čom spočíva tvrdené porušenie základného práva alebo slobody, nepovažoval v danom prípade za potrebné toto svoje rozhodnutie podrobnejšie odôvodňovať.

22. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2017